

KAUNIAISTEN SEURAKUNTAYHTYMÄ
GRANKULLA KYRKLIGA SAMFÄLLIGHET

GRANKULLA KYRKLIGA SAMFÄLLIGHET MILJÖPROGRAM 2021–2025

Godkänd i gemensamma kyrkorådet 13.10.2020 (§ 6)
Kyrkostyrelsen 25.2.2021 (§ 148)

Innehåll

1. FÖRORD	1
2. TILL LÄSAREN.....	2
3. PROCESSEN BAKOM UPPGÖRANDET AV MILJÖPROGRAMMET	2
4. VERKSAMHET OCH EKONOMI	6
5. MILJÖFOSTRAN	8
6. AVFALLSHANTERING	11
7. STÄDNING	16
8. ENERGI OCH BYGGANDE	17
9. MAT OCH KÖK	22
10. KONTOR.....	25
11. BEGRAVNINGSPLATSER OCH GRÖNOMRÅDEN	27
12. LÄGER- OCH KURSGÅRDAR	30
13. SKOGAR	31
14. TRAFIK	32
15. MÅL FÖR PERIODEN 2021–2025.....	35

1. FÖRORD

”I begynnelsen skapade Gud himmel och jord ... och Gud såg på allt som han hade gjort, och se, det var mycket gott.”

Med de här välbekanta orden börjar skapelseberättelsen på de första sidorna i Bibeln. Den tid vi lever i har skrivit in ett oroväckande kapitel i berättelsen om skapelsen: i ljuset av de senaste årens dystra klimatnyheter, forskningsresultat och prognoser är det uppenbart att allt inte står rätt till med skapelsen. En mångfald av röster har uttryckt vår gemensamma oro. Svenska Greta Thunberg och andra miljöaktivister i den nya generationen har senast nu fått folk att vakna upp och lyssna på forskarnas budskap: om vi inte ändrar riktning kommer den pågående klimatförändringen, som orsakats av människan, att leda oss in i en ekologisk katastrof.

Även kyrkan har tagit detta budskap på allvar. Miljöarbete är inte ett nytt fenomen inom kyrkan, men det har blivit allt viktigare, eftersom kyrkan vill föregå med gott exempel och bära sitt ansvar för att naturen ska må bra. Målet för kyrkans energi- och klimatstrategi är en kolneutral kyrka före 2030. Även Grankulla kyrkliga samfällighets miljöprogram ingår i detta kyrkans gemensamma miljöarbete.

Trots att de globala fenomenen inom miljö och klimat innebär utmaningar och oroar oss, utgår kärnan i vårt miljöprogram från positiva motiv och grunder. Innehållet i kristendomen erbjuder en konstruktiv motkraft till konsumtionskulturen. Skapelsen är både en gåva till och ett uppdrag för oss. Miljöarbetet och att ta ansvar för naturen kommer direkt ur grunderna för den kristna tron, och hör därmed till de grundläggande uppgifterna för alla kristna. Vi strävar inte efter förändring på grund av rädsla och hotbilder, utan på grund av det uppdrag som Gud gett oss – av kärlek till och ansvar för naturen. Detta uppdrag innebär en utmaning för oss: att omtolka Bibeln, kyrkans lära och traditionerna utgående från att naturen ska må bra. Dessutom krävs det naturligtvis att vi rent konkret ändrar vårt sätt att leva.

Grankulla församlingas miljöprogram ger oss verktyg för denna förändring, som rör oss alla och som vi alla arbetar för tillsammans. Miljöprogrammet har på ett naturligt sätt inlemmats i våra församlingars verksamhet och vår vardag. Det berör alla medarbetare, förtroendevalda och församlingsmedlemmar. Små vardagliga gärningar och mål blir till en större helhet och ett gemensamt mål. Samtidigt utmanar det här miljöprogrammet oss att ständigt kämpa på: vi tvingas se våra värderingar, vårt sätt att arbeta och våra önskemål i ett nytt ljus. Och i och med det kan vi även finna nya sätt att tänka, hållbara idéer och gemensamma innovationer för en bättre värld och framtid.

Grankulla kyrkliga samfällighets miljöprogram 2021–2025 omsätts i praktiken under de kommande åren. Ett särskilt tack till medlemmarna i miljöarbetsgruppen, som förtjänstfullt berett programmet: Nina Cross, Ulrika Emmerstedt, Tage Lampén, Juhani Manninen, Johanna Degerman, Sonja Holkerinoja, Daniel Nybert och Eeva-Mari Salmi – ett hjärtligt tack till er för er stora insats!

Mimosa Mäkinen
kyrkoherde
ordförande för gemensamma kyrkorådet

2. TILL LÄSAREN

Det här är Grankulla kyrkliga samfällighets miljöprogram för åren 2021–2025. Dess rubriksättning och styckeindelning följer den struktur som finns i 2012 års handbok för Kyrkans miljödiplom. Detta underlättar jämförelsen mellan de uppgivna uppgifterna och de krav som miljödiplomet ställer.

Diplomhandboken är indelad i 15 huvudkapitel, som omfattar alla temaområden som ingår i diplommet, det sista kapitlet (15) listar målen för perioden 2021–2025. Vi strävar efter att nå dessa miljömål inom utsatt tid, och utfallet följs upp i årsberättelserna.

Miljöprogrammets kriterier grundar sig på samfällighetens egna samt på god beprövad praxis som presenteras i handboken för Kyrkans miljödiplom. Verksamheten utvecklas för att svara på yttre och inre förändringar. Miljömålen tas med som en punkt i de årliga verksamhetsplanerna. De personer som är ansvariga för de olika åtgärderna kan inte ensamma upprätthålla och utveckla systemet. Inte heller miljöarbetsgruppens arbete är tillräckligt utan hela personalen och de som använder samfällighetens tjänster påverkar för sin egen del hur målsättningarna uppfylls.

Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland publicerade våren 2019 strategin ”Kolneutral kyrka 2030”, där den förbinder sig att tygla klimatförändringen och främja en hållbar livsstil.

<https://evl.fi/plus/samhalle-och-kyrka/hallbar-utveckling/kolneutral-kyrka>

Det här miljöprogrammet har gjorts upp enligt Handbok för Kyrkans miljödiplom 2012. Kyrkan gav 23.9.2020 en ny handbok för miljösystem, som vi kommer att använda nästa gång som miljöprogrammet i större utsträckning skrivs om.

3. PROCESSEN BAKOM UPPGÖRANDET AV MILJÖPROGRAMMET

3.1 Miljöarbetsgrupp eller miljöansvarig

Gemensamma kyrkorådet fastställde medlemmarna i miljöarbetsgruppen på sitt möte 13.2.2020, § 6.

Eeva-Mari Salmi	ordförande, ekonomichef, samfälligheten
Sonja Holkerinoja	ungdomsdiakon, finska församlingen
Daniel Nyberg	pastor, svenska församlingen
Tage Lampén	församlingsmedlem, svenska församlingen
Ulrika Emmerstedt	församlingsmedlem, svenska församlingen
Juhani Manninen	församlingsmedlem, finska församlingen
Johanna Degerman	bokföreläsare, samfälligheten
Nina Cross	förtroendevald, finska församlingen
Miljöansvarig	Eeva-Mari Salmi
Ansvarig för energiavfall och farligt avfall	Eeva-Mari Salmi
Arbetsgruppens sekreterare	väljs inom miljöarbetsgruppen

3.2 Intern miljöinventering

Hösten 2019 gjorde miljöarbetsgruppen en intern miljöinventering tillsammans med personalen, där man konstaterade att verksamheten måste förbättras ytterligare. En andra mellanauditering gjordes hösten 2020. Vid mellanauditeringen gicks verksamheten igenom tillsammans med representanter för de olika verksamhetsområdena. Vid auditeringen gick man igenom hela den miljöpåverkan som samfällighetens verksamhet ger upphov till, och utfallet jämfördes med de uppställda målen. De förbättringsförslag som gavs vid den externa miljöinventeringen beaktades. Mellanutvärderingsrapporterna sparas bland dokumenten i miljösystemet.

3.3 Miljöprogram

Miljöprogrammet uppdaterades sommaren 2020, och samtidigt uppdaterades målsättningen och de ansvariga personerna. När det nya programmet gjordes upp gjorde representanter för de olika verksamhetsområdena sin insats i samband med beredningen. Gemensamma kyrkorådet behandlade miljöprogrammet hösten och fattade beslut om att auditera miljösystemet hösten 2020. Samfälligheten skulle ansöka om miljödiplom för åren 2021–2025.

I den gemensamma ekonomins och församlingarnas årsberättelser följs årligen upp hur målen i miljöprogrammet har nåtts. I verksamhets- och ekonomiplanen presenteras följande års mål. Miljöprogrammet uppdateras vid behov årligen.

3.4. Uppföljning

Uppföljningen av miljöprogrammet sker på basis av de olika uppgiftsområdenas kontinuerliga uppföljning, i årsberättelserna rapporteras årligen om hur målen nåtts.

3.5. Ledningens engagemang

Gemensamma kyrkorådet visade att det förbinder sig till Grankulla samfällighets miljöprogram då det 23.3.2009 beslutade att ansöka om Kyrkans miljödiplom för åren 2012–2015. Då rådet 18.11.2014 beslutade att förnya diplommet för perioden 2016–2020, förband sig gemensamma kyrkorådet på nytt till miljöprogrammet som nämnts i ansökan. Beslut om perioden 2021–2025 fattas hösten 2020, då information även går ut till vederbörliga instanser.

3.6. Miljöansvarig och miljöarbetsgrupp

Gemensamma kyrkorådet valde ekonomichef Eeva-Mari Salmi till miljöansvarig våren 2016. Gemensamma kyrkorådet har fastställt medlemmarna i miljöarbetsgruppen på sitt möte 13.2.2020 (§ 6). Miljöarbetsgruppen följer upp hur målen i miljöprogrammet nåtts, håller personalens miljökompetens à jour, uppdaterar miljöprogrammet och rapporterar om målen. Ekonomichefen leder miljöarbetsgruppens arbete.

3.7. Utbildning av personalen

Miljöärenden tas upp på församlingarnas arbetskonferenser och på samfällighetens gemensamma arbetskonferenser. I mån av möjlighet bjuder vi också in gästföreläsare. Vi lyfter fram miljösystemet på interna utbildningar och i våra anvisningar. Inom arbetsgemenskapen handleder och hjälper vi varandra. Åren 2019–2020 var temat bl.a. att förbättra sopsorteringen. Mellanutvärderingarna som ingår i miljöprogrammet har även fungerat som utbildningar. Över utbildningar med miljötema, som miljöarbetsgruppens medlemmar deltar i, förs bok.

3.8 Poäng och poängschema

Poängschemat i bilaga 1 visar poängen och korta förklaringar.

3.9 Extern granskning

Efter det att miljöprogrammet har blivit färdigt, och en miljöansvarig och en miljöarbetsgrupp har utsetts, och gemensamma kyrkorådet har godkänt det, auditeras miljöprogrammet och en extern miljögranskning görs. Auditeringen och granskningen görs av en auditerare som utses av domkapitlet i Esbo stift.

3.10 Förnyelse av diplom

Ett nytt miljöprogram görs upp för församlingarna och den kyrkliga samfälligheten för följande diplomperiod, och detta framläggs för gemensamma kyrkorådet för godkännande. Miljöarbetsgruppen gör upp miljöprogrammet.

3.11. Miljöansvariga för olika verksamhetsområden

De ansvariga för respektive verksamhetsområden tar för sin del hand om miljörelaterade ärenden.

Miljöarbetsgruppen fortsätter sitt arbete under ledning av den miljöansvariga, och miljöarbetsgruppen är hela organisationens stöd och hjälp i miljöfrågor. Miljöarbetsgruppens sammansättning fastställdes 13.2.2020 (§ 6) genom gemensamma kyrkorådets beslut. Ekonomichef Eeva-Mari Salmi är miljöansvarig, hon är samtidigt även energiansvarig och ansvarig för farliga ämnen.

3.12. Tilläggsutbildning

Personalens miljöutbildning utgör en del av medarbetarnas fortbildning. På de interna arbetskonferenserna tas miljöfrågor upp som en punkt på föredragningslistan. I mån av möjlighet skickas en deltagare eller flera till Kyrkans miljödag och auditerarnas rådplägningsdagar. Dessutom deltar de ansvariga för de olika verksamhetsområdena i mån av möjlighet i miljöutbildningar inom sitt eget område. Miljöarbetsgruppen fortsätter sitt arbete och ställer vid behov sin expertis till arbetsplatsens förfogande.

3.13. Kommunikation

På samfällighetens och församlingarnas webbplats finns en länk till miljöprogrammet. Svenska församlingens egen tidning "Vår församling" är en bra plattform att informera om miljöärenden. Kyrkliga tidningar, t.ex. Kirkko ja kaupunki och Kyrkpressen, kan utnyttjas för information. Dessutom kan man använda lokalbladet KaunisGrani, som har stor upplaga, för information. Miljömedvetenhet och miljöfostran är en viktig del av informationen i sociala medier. I församlingen har hela organisationen ansvar för information i sociala medier. Miljöarbetsgruppens medlemmar delar aktivt med sig av sina synpunkter i sina sociala nätverk.

3.14. Egen mellanutvärdering

En mellanutvärdering gjordes hösten 2019, och efter den konstaterades att vissa saker måste förbättras, och att en ny mellanutvärdering görs i september 2020. Utvärderingen görs av valda medlemmar i miljöarbetsgruppen. Mellanutvärderingen byggde på uppställda mål och hur dessa nåtts.

3.15. Övriga åtgärder

3.16. Minimipoäng och tilläggs-poäng

Minimum	Poäng
3.1 Förberedande arbetsgrupp 3.2 Intern miljöinventering 3.3 Miljöprogram 3.4 Uppföljning 3.5 Ledningens engagemang 3.6 Miljöansvarig och miljöarbetsgrupp 3.7 Utbildning av personalen 3.8 Poäng och poängschema 3.9 Extern granskning 3.10 Förnyelse av diplommet	3.11 Miljöansvariga för olika verksamhets områden, 1–5 poäng 3.12 Tilläggsutbildning, 1–5 poäng 3.13 Kommunikation, 1–5 poäng 3.14 Egen mellanutvärdering, 2–10 poäng 3.15 Övriga åtgärder, 1–10 poäng

4. VERKSAMHET OCH EKONOMI

4.1. Verksamhets- och ekonomiplan

I samfällighetens verksamhets- och ekonomiplaner behandlas miljörelaterade teman. I församlingarnas och den gemensamma ekonomins årsberättelser rapporteras om hur målen har nåtts.

4.2. Upphandling

Samfälligheten har gällande anvisningar för intern kontroll. Dessa har uppdaterats och de godkändes i gemensamma kyrkorådet 23.4.2019. Anvisningarna innehåller även samfällighetens uppdaterade upphandlingsstadga. Huvudregeln är att samfällighetens upphandling bör ske enligt god förvaltningssed och den bör följa lagen om offentlig upphandling. Upphandlingsdirektiven fastställs i upphandlingsstadgan. Den uppdaterade upphandlingsstadgan innehåller bl.a. upphandlingens miljöegenskaper och -rekommendationer. Upphandlingsstadgan som bilaga 2.

4.3. Ansvarsfull placeringsverksamhet

I alla sina placeringar följer den kyrkliga samfälligheten och församlingarna de principer som Kyrkostyrelsen gjort upp för etisk placeringsverksamhet. När nya placeringsbeslut fattas begärs information om ansvar av den som erbjuder placeringen. Finska församlingen uppdaterade sin placeringsstrategi 2019.

4.4. Kolkalkylator

Kolkalkylatorn är ännu inte i bruk. Vi ställer oss positiva till att ta i bruk kolkalkylatorn under de kommande åren.

4.5. Ansvarsfulla placeringsfonder

Den kyrkliga samfälligheten och församlingarna placera endast i etiska och ansvarsfulla placeringsobjekt. I samfällighetens ekonomistadga (§ 13) stadgas att kyrkans pensionsfonds anvisningar för ansvarsfull placeringsverksamhet ska följas i samfällighetens placeringsverksamhet. Församlingarna har sina egna placeringsstrategier och placeringsarbetsgrupper som styr deras placeringsverksamhet. Ekonomikommittén styr den gemensamma ekonomins placeringsverksamhet. Placeringarna följs upp i bokföringen, och en detaljerad förteckning över dem finns i noter till bokföringen.

4.6. Missionens och den internationella diakonins andel av skatteintäkterna

Av samfällighetens budgeterade skatteintäkter anvisas 2–4 procent till mission och internationell diakoni. Fram till 2020 har andelen varit 4 procent av kyrkoskatteintäkterna. Understödsanslagen fördelas till församlingarna att dela ut enligt medelmsantalet. Enligt församlingens beslut delas dessa belopp bl.a. till Finska Missionssällskapet, Kyrkans Utlandshjälp och Finlands Sjomanskyrka.

4.7. Miljömärkta produkter

I verksamheten strävar man efter att använda miljömärkta produkter i mån av möjlighet.

Miljömärkta produkter används i följande produktgrupper:

- kuvert (1)
- rengöringsmedel (1)
- toalettpapper (1)
- pappershanddukar (1)
- handtvål (5)
- handdiskmedel (5)
- moppar (5)
- inredningsmaterial (5)
- post it-lappar (1)
- tvättmedel (1)
- adresslappar (1)
- blockpapper (1)
- kontorspapper (5)
- te (2)
- kaffe (2)
- socker (2)
- frukt till en viss del (2)
- snittblommor (2)
- ägg (4)
- mjöl (4)
- plastfickor (1)
- blyertspennor (1)

1. Svanenmärket, 2 Rättvis handel, 3 Energy Star, 4. Ekomärket, 5. Eu Ecolabel

4.8. Miljöindikatorer

Miljömål har ställts upp och de följs upp årligen med hjälp av miljöindikatorer. Dessa har för perioden 2021–2025 fastställs till: totalförbrukningen av energi, andelen förnybar energi och åtgången av kontorspapper.

Miljöindikator		2016–2020	2021–2025
Blandavfall	avfallshantering	X	–
Elenergi	energi och byggande	X	–
Värmeenergi	energi och byggande	X	–
Vattenförbrukning	energi och byggande	X	–
Minskning av den totala energiförbrukningen *)	energi och byggande		X
Andel förnybar energi	energi och byggande		X
Åtgång av kontorspapper	kontor	X	X

*) Enligt åtagandet i energieffektivitetsavtalet 2017–2025

4.9. Plan för minskning och kompensering av koldioxidutsläpp

Inte i bruk tills vidare.

4.10. Övriga åtgärder

Grankulla kyrkliga samfällighet gick i januari 2020 med i fastighetsbranschens frivilliga energi-effektivitetsavtal (perioden 2017–2025) som administreras av Motiva. Mimimimålet är att minska den totala energiförbrukningen med 7,5 procent från 2018 års nivå.

Grankulla kyrkliga samfällighet har gjort upp en projektplan för att fastställa vilka reparationsåtgärder som behövs i kyrkan (uppgjord 1/2020, godkänd i GKR och GKF hösten 2020). I den omfattande och heltäckande projektplanen ingår som en del att utveckla energieffektiviteten och att i tillämpliga delar beakta Byggnadsinformationsstiftelsen RTS miljöklassificering.

4.11. Minimipoäng och tilläggs-poäng

Minimum	Poäng
4.1 Verksamhets- och ekonomiplan 4.2 Upphandling 4.3 Ansvarsfull placeringsverksamhet 4.4 Kolkalkylator	4.5 Ansvarsfulla placeringsfonder, 1–5 poäng 4.6 Missionens och den internationella diakonins andel av skatteintäkterna, 5–10 poäng 4.7 Miljömärkta produkter, 2–10 poäng 4.8 Miljöindikatorer, 2–6 poäng 4.9 Plan för minskning och kompensering av koldioxidutsläpp, 1–20 poäng 4.10 Övriga åtgärder, 1–10 poäng

5. MILJÖFOSTRAN

5.1. Plan för miljöfostran

”Församlingens miljöfostran grundar sig på den kristna skapelsetron. Gud skapade inte växter och djur enbart för människan, utan de har också ett värde i sig. Å andra sidan satte Gud människan att bruka och bevara sin skapelse. Kristendomen satte stopp för dyrkan av naturen, men Bibelns Gud klär inte av naturen dess helighet, tvärtom, Gud välsignade fiskarna, fåglarna, människorna och jordens frukter (*1 Mos.22,28, 5 Mos.7:13*). Det som har välsignats får inte behandlas hur som helst – Bibeln förespråkar en måttlig livsstil”. (Handbokd för kyrkans miljödiplom 2005).

Miljöfostran syns i bägge församlingarnas verksamhet; tillsammans med sina chefer och församlingsråden ser medarbetarna till att miljöfrågor är en naturlig del av arbetet. I församlingarna är miljöfostran en naturlig del av vardagen i arbetet. Såväl i samarbete som självständigt ser medarbetarna till att leva och arbeta miljövänligt. Personalen är motiverad att anamma såväl nya som gällande tänkesätt i miljöfrågor. Miljövärdena beaktas i skötseln av församlingarnas fastigheter.

Samfälligheten äger bara två byggnader, en kyrka och ett klubbhus. Samfälligheten har inget eget lägercentrum. På kyrkbacken finns oaser för rekreation, bl.a. lekparken och kyrkans innergård, som

används och omhuldas på många sätt. Dessutom står de olika naturställena i Grankulla till församlingsbornas och gruppers förfogande under alla årstider, och de används aktivt i församlingarnas verksamhet. Församlingarnas planer för miljöfostran som bilagorna 5 och 6.

5.2. Miljöfrågor tas upp i församlingens gudstjänstliv

Miljötemat går som en röd tråd genom församlingens gudstjänstliv. I församlingen hålls gudstjänster och andakter på skapelsetemat. I högmässorna lyfts miljötemat fram bland annat i predikningar, böner och psalmer. Vid behov beaktas miljöfrågor i förböner. Exempel på skapelsetemat är skapelsens söndag, tacksägelse för skörden, tysta retreatter och lägerandakter.

5.3. Miljöaspekter i olika verksamhetsformer

Miljöaspekterna i de olika verksamhetsformerna har specificerats i församlingarnas miljöplaner, bilagorna 5 och 6.

5.4 Specialgudstjänster med miljötema

- Skapelsens söndagsmässor firas årligen i september och oktober.
- Inom barn- och familjearbetet firas två gånger familjemässa samt en vår- eller skördemässa, som vardera inriktas på naturteman.
- I svenska församlingen hålls en gudstjänst med pilgrimsvandring som tema på våren. Pilgrimsvandringen går genom naturskyddsområden eller andra naturobjekt.
- Dessutom beaktas miljöteman i psalmvalet.

5.5. Särskilda miljöevenemang

- andakter för sällskapsdjur och deras ägare utomhus
- årliga reterater
- rekreationsdagarna för personalen arrangeras oftast ute i naturen
- på läger för barn i skolåldern ingår fostran med naturen och skapelsen som tema, bl.a. en bana med kontroller
- sommarevenemang på kyrkans innergård, bl.a. sommarkaféer och samlingar
- vår- och sommarevenemang i kyrkans lekpark
- aktuella informationsinslag på miljötemat, bl.a. information om återvinning till personalen och församlingsmedlemmarna

5.6. Platser avskilda för stillhet

Lekparken iståndsattes sommaren 2016 till ett område som kan användas av församlingsmedlemmar i olika åldrar. I den övre, norra delen av lekparken finns utebord, så att man kan sätta sig ner en stund och titta på den omgivande naturen, bl.a. en park i naturtillstånd ovanför kolumbariet.

Innergården används på många sätt. Där finns en plats för stillhet som omarbetas efter årstiderna och kyrkoåret. Våren 2020 fick platsen för stillhet påskprägel, och sommaren 2020 gavs platsen en prägel som passade för sommaren, och blev en plats för stillhet och naturskönhet.

Grankulla kyrkas innergård, 30.9.2020, utealtaret.

5.7. Nätverkssamarbete och samhällspåverkan

- Samarbetet med skolor, daghem och -klubbar har pågått i årtionden, bl.a. i form av lägerskoleverksamhet.
- Samarbetet med staden och olika partier har varit intensivt, bl.a. samarbete kring rättvis handel.
- Samarbete med scouterna.
- Inflytelsesfären för de medlemmar i miljöarbetsgruppen som inte ingår i personalen:

○ Tage Lampén	Grankulla miljöförening
○ Nina Cross	Ramboll Finland Ab, miljö- och hälsosektorn
○ Ulrika Emmerstedt	HRM Ab, waste management

5.8. Metoder för indirekt påverkan har inkluderats i miljöfostran

På församlingarnas webbplats finns det en länk till kyrkans miljösidor, till det vårt eget miljöprogram samt till andra miljösamarbetsaktörer. I verksamheten nyttjas de möjligheter som internet och sociala medier erbjuder.

5.9. Övriga åtgärder

- Inom dagverksamheten för barn arrangeras regelbundet utflykter, där barnen får bekanta sig med naturen.
- I ungdomsverksamheten tas naturen som tema. I hjälpledarutbildningen ingår miljöfostran, bl.a. "En natt i naturen" i Noux och vandringar i Lappland tillsammans med Keminmaan seurakunta.
- I sådan verksamhet som kräver resor försöker vi så ofta som möjligt använda kollektivtrafik och satsa på samåkning.
- Vi överväger att ge miljötemat ännu större synlighet på vår webbplats, eventuellt med länkar som utinaturen.fi och retkikartta.fi samt genom att medarbetarna laddar ner HRM:s avfallsguide Jäteopas i arbetstelefonerna.

5.10 Minimipoäng och tilläggs-poäng

Minimum	Poäng
<p>5.1 Plan för miljöfostran</p> <p>5.2 Miljöfrågor tas upp i församlingens gudstjänstliv</p> <p>5.3 Miljöaspekter i olika verksamhetsformer</p>	<p>5.4 Specialgudstjänster med miljötema, 1–6 poäng</p> <p>5.5 Särskilda miljöevenemang, 1–5 poäng</p> <p>5.6 Platser avskilda för stillhet, 5 poäng</p> <p>5.7 Nätverkssamarbete och samhällspåverkan, 1–5 poäng</p> <p>5.8 Metoder för indirekt påverkan har inkluderats i miljöfostran, 1–5 poäng</p> <p>5.9 Övriga åtgärder, 1–10 poäng</p>

6. AVFALLSHANTERING

6.1. Avfallsutredning

Avfallshanteringen i Grankulla kyrkliga samfällighet följer Grankulla stads anvisningar för avfallshantering. Staden är delaktig i regionens allmänna avfallshantering i regi av HRM.

Kyrkan och klubbhuset

Kyrkan har ett separat sopskjul för avfallskärl. Det finns ett 660 liters kärl för brännbart blandavfall och kartongförpackningar, ett 600 liters kärl för plastförpackningar. För bioavfall finns ett 140 liters kärl och för små metallföremål och papper ett 240 liters kärl. I sopskjulet är avfallskärlen märkta med skyltar som visar vad som ska läggas i respektive kärl.

På kontoret har varje enskild arbetsplats en papperskorg för blandavfall samt en separat insamlingslåda för returpapper. I pausrummet i kansliet, i källaren samt i köket och ungdomslokalen i klubbhuset finns

små återvinningsstationer. Där samlar vi bioavfall, papper, kartong, glas och metall. I varje kök finns kärl för blandavfall, bioavfall och plast. El- och elektroniskt avfall samt batterier återvinns, och kärlen för dem finns i kansliets källare. Tömning av kärlen har organiserats.

Det uppkommer obetydligt med miljöfarligt avfall, och det återvinns på ett korrekt sätt via varuleverantörerna eller förs till kommunens olika sorteringsplatser. Vi hyr IT-utrustningen och telefonerna, varför leasingföretaget sköter återvinningen av dem. Behandlingen av tomma färgkassetter sköts via leverantören av multifunktionsskrivarna.

Bland samfällighetens möbler finns många originalmöbler av Aalto. Dessa värdefulla möbler underhålls och repareras årligen vid behov. Målet är att värdesätta och ta hand om de möbler som ingick i kyrkans ursprungliga inredning. Gamla möbler återanvänds. Om vi tvingas avyttra dem, så erbjuds de till Fida, Finlands Röda Kors Kontti och återvinningscentralen.

Sebastos

I köket finns tre separata kärl för blandavfall, bioavfall och kartong. De töms i husbolagets sopterminal, dit vi även för plastavfall, papper, glas och metall.

I kontorsrummen finns vid varje enskild arbetsplats en papperskorg för blandavfall samt en separat låda för returpapper. Tömning av kärlen har organiserats.

Kolumbariet

I kolumbariet uppkommer bioavfall (blommor) samt avfall i form av små metallföremål. För dem finns separata insamlingskärl. Tömning av kärlen har organiserats.

6.2. Avfallshanteringsplan

För att hantera det avfall som uppkommer i församlingarna har avtal slutits med HRM och Paperinkeräys Oy. I sopskjulet finns avfallskärl för bio-, bland-, plast-, glas- och kartongavfall samt avfall i form av små metallföremål. Kärlen är utmärkta med skyltar. I fråga om farligt avfall eller sådant avfall som inte har en egen plats i återvinningsstationerna kommer vi separat överens med Lassila & Tikanoja om avhämtning. Vi har ett årsunderhållsavtal med Eerola Oy om tömning av fettbrunnen.

I samband med att antalet avfallskärl ökades våren 2020 informerades personalen och städfirman om sopsortering och om att minska mängden avfall. Om sorteringen finns skriftliga och bildförsedda tydliga sorteringsanvisningar. Antalet små återvinningsstationer har ökats, och kärlen i sopskjulet har märkts ut med skyltar. Anvisningar finns på de platser där avfall uppkommer. Vi följer upp sopsorteringen och informerar om hur den fungerar.

Avfallsservice

BB14-055886-6

KAVALLVÄGEN 3, 02700 Grankulla

AVFALLSSLAG	TYP	ÄGARE	ST.	TÖMNINGSPERIOD	NÄSTA TÖMNING
Blandavfall	660 l kärl med stora hjul	Hyra	1	1 gång/vecka, tis	11.02.20
Kartong	660 l kärl med stora hjul	Hyra	1	varannan vecka, fre, vecka 2, 4	14.02.20
Glas, färgat	140 l kärl	Hyra	1	var 8:e vecka	05.03.20
Metall	240 l kärl	Hyra	1	var 8:e vecka	05.03.20
Plast	600 l kärl med hjul	Hyra	1	1 gång/vecka, tis	11.02.20
Bioavfall	100 l säck	-	1	1 gång/vecka, tors	13.02.20
Bioavfall	140 l kärl	Hyra	1	1 gång/vecka, tors	13.02.20

Servicesammandrag ur HRM:s system, februari 2020.

6.3. Insamling av återanvändbart avfall

Insamling av återanvändbart avfall, exempelvis förpackningar (papplådor, papper, kartong, glasburkar och glasflaskor, returförpackningar för drycker, metallförpackningar, lastpallar och plast), batterier, el- och elektroniskt avfall har organiserats. Vi använder separata insamlingskärl och tömmer dem via HRM, Paperinkeräys Oy eller Lassila & Tikanoja, eller – om det är fråga om små mängder – förs avfallet till Sorttationstationer.

6.4 Farligt avfall och ansvarsperson

Det miljöfarliga avfall som uppkommer i verksamheten är i huvudsak lysrör från belysningen, batterier, trasiga mobiltelefoner samt deras periferienheter (bl.a. laddare och batterier). Lysrör och lampor returneras till leverantören. Mellanlagringen sker i den låsta elcentralen. Mobiltelefoner och deras periferienheter returneras till helpdesken via vilken vi hyr telefonerna. Församlingens ljudåtergivningssystem förnyades hösten 2017, och därmed har användningen av batterier minskat. När farligt avfall ska förstöras använder vi vid behov Lassila & Tikanojas tjänster. Ekonomichefen, som utnämns till ansvarig för energiavfall och farliga ämnen, ansvarar för att samla in och återvinna farligt avfall.

6.5. Behandling av bio- och trädgårdsavfall

Bio- och trädgårdsavfallet samlas i de separata bioavfallskärlen i kökena i kyrkan, klubbhuset, kanslidelen och kolumbariet samt Sebastos. Utnämnda ansvarspersoner (städfirman eller vakmästarna enligt ansvarsområde) tömmer dagligen kärlen och för avfallet till anvisade platser. Trädgårdsavfallet eller sanden som samlas när gården städas behandlas av fastighetsskötselbolaget.

Samfälligheten har ingått ett avtal med HRM om avhämtning av bioavfall. Avfallet insamlas i ett 140 liters kärl, som töms en gång i veckan. I Sebastos ansvarar husbolaget för avfallshanteringen.

6.6. Uppföljning av mängden restavfall

Samfälligheten har två 600 liters kärl för brännbart blandavfall som töms en gång i veckan. Vi följer upp läget och vid behov ändrar vi antingen storleken på kärlet eller tömningsintervallet. Samfälligheten satsar även på att minska mängden blandavfall. Detta tar sig uttryck i att vi överväger vad vi köper, varför vi köper och hur mycket av en viss vara vi köper. Samtidigt beaktar vi varans hela livscykel och att varje inhandlad vara i något skede även blir avfall. Därför satsar medarbetarna i allt högre grad på cyklistiskt tänkande, där en vara som tjänat ut inte ses som avfall, utan som en produkt som kan användas på något sätt även när den nått slutet på sin livscykel, samt på att sortera ännu bättre. Avfallsmätningen är kalkylmässig, varför vi följer upp hur avfallskärlen räcker till och fylls med stickprov. Vi ändrar tömningsintervallet eller storleken på kärnen vid behov.

6.7. Gravljus och blomsterarrangemang

Anhöriga har med sig blommor och stearin- och värmeljus till kolumbariet. Dessa sorteras som bioavfall, blandavfall eller små metallföremål i kolumbariets insamlingskärl, som sedan töms i kärnen i sopskjulet.

6.8. Frivillig insamling av återanvänt avfall

Återanvänt avfall, t.ex. möbler som inte längre behövs förs till Finlands Röda Kors Kontti, Fida eller återvinningscentralen. Församlingarnas diakoner delar ut bröd och andra bakverk som Gateaux donerat till behövande. Församlingens diakoniarbete kan även förmedla saker ”som någon inte längre behöver till någon som behöver dem”.

I samband med barnklubbarna samlas och tvättas använda barnmatsburkar. De används bl.a. i basarer som förpackningar till produkter som är till salu. I pyssel används mycket återvunnet material.

I samband med familjegudstjänsten kan man några gånger om året ha en bytesdag för barnkläder och leksaker.

6.9. Minskning av engångsprodukter

Samfälligheten har frångått engångsprodukter, men vid några speciellt stora samlingar kan bionedbrytbara muggar användas. Vi har frångått engångsmuggar och plastmuggar på aulakaffen, och serverar kaffe i riktiga, hållbara porslinsmuggar. I kafferummet i kansliet och vid kaffe- och matservering används porslinskärl.

I kyrkans allmänna toaletter finns hyrda handduksautomater med tyghandduksrullar. Automaterna med pappershanddukar har tagits bort, eller om de på goda grunder fått vara kvar i de allmänna toaletterna så fylls de bara till hälften. Vi överväger att ta i bruk tyghandduksautomater i Sebastos.

6.10. Minskning av restavfall

Vi strävar efter att minska mängden restavfall med hjälp av effektiv och mångsidig sortering, och därmed genom att höja återvinningsgraden. Se punkt 6.6.

6.11. Kompostering

Grankulla kyrkliga samfällighet komposterar inte själv sitt bioavfall utan det transporteras till HRM för att komposteras. Samfälligheten har ingen begravningsplats.

6.12. Återvinningskärl på begravningsplatsen

Grankulla har en kommunal begravningsplats. Grankulla kyrkliga samfällighets begravningsplats är kolumbariet intill kyrkan. Anhöriga har med sig blommor, stearinljus och värmeljus till kolumbariet. Avfallet som uppstår samlas upp i kärl för blandavfall, bioavfall och små metallföremål.

6.13. Övriga åtgärder

- I hobbyverksamheten används i huvudsak återanvänt material
- Behövliga leksaker, böcker och dylikt köps så långt det är möjligt på loppmarknader eller så reparerar man gamla föremål, samtidigt lär man barnen, att allt som man köper inte behöver vara nytt.
- Överblivna kartongbitar, papper och dylikt (eget och sådant man fått från annat håll) sparas och används följande gång.
- Använda plastaskar och -burkar används för förvaring av hobbymaterial.
- Kläder och strumpor som tagits ur bruk går utomordentligt väl att använda i hobbyverksamheten.
- Före pysselsäsongerna samlar barnledarna in återvunnet material som behövs i pysslet, även av personalen.
- Diakonerna förmedlar saker ”som någon inte längre behöver till någon som behöver dem”.

6.14. Minimipoäng och tilläggs-poäng

Minimum	Poäng
6.1 Avfallsutredning	6.8 Frivillig insamling av återanvändbart avfall, 1–8 poäng
6.2 Avfallshanteringsplan	6.9 Minskning av engångsprodukter, 1–5 poäng
6.3 Insamling av återanvändbart avfall	6.10 Minskning av restavfall, 1–10 poäng
6.4 Farligt avfall och ansvarsperson	6.11 Kompostering, 2–8 poäng
6.5 Behandling av bio- och trädgårdsavfall	6.12 Återvinningskärl på begravningsplatsen, 1–3 poäng
6.6 Uppföljning av mängden restavfall	6.13 Övriga åtgärder, 1–10 poäng
6.7 Gravljus och blomsterarrangemang	

7. STÄDNING

7.1. Miljöutredning

Samfälligheten använder en utomstående städfirma. Städningen är alltså till största delen utlokaliserad, men fastighetspersonalen deltar i städningen inom sina egna ansvarsområden. Alla medarbetare har uppmanats att tänka på hur deras eget agerande påverkar mängden städning samt hur hälsosamma, säkra och trivsamma arbetsrummen är. Innehållet och stommen i den dagliga städningen har fastställts i städplanen, och den övervakas. I städningen används till största delen miljömärkta produkter. Storstädningarna görs på sommaren, vilket underlättar den dagliga städningen. Genom att vi satsar på att hålla golven i gott skick underlättas den dagliga städningen. Alla golv vaxas minst en gång om året, i de offentliga lokaliteterna, exempelvis kyrkans aula och övre salen, cirka två gånger per år.

En städplan har gjorts upp över städarbetet, där alla som deltar i städarbetet har tilldelats egna ansvarsområden. Städbehovet för de olika verksamhetsformerna har fastställts, och vi övervakar att nivån nås. Lokalerna städas dagligen/en gång i veckan enligt användning och användningsändamål. Snyggheten i dagklubbarna, lokalerna som används av seniorer samt kundtjänsten och toaletterna ägnas särskild uppmärksamhet. Rengöringsmedlen förvaras i en låst städskrub, och där finns även säkerhetsinformationsbladen över de produkter som används.

Ett kemikalierregister över de ämnen som används gjordes upp i januari 2020, och det uppdateras vid behov. Registret gjordes upp i samarbete med städfirman. Eventuella produkter som blivit gamla returneras till leverantörerna eller skickas till förstöring som farliga ämnen, och då begär vi ett transportdokument.

7.2. Miljökriterier för upphandling

Den utlokaliserade städfirman använder standardrengöringsmedel som finns upptagna i kemikalierregistret. För vår egen städning väljer vi miljömärkta tvätt- och rengöringsmedel. Beträffande städfirmorna förutsätts att miljöaspekterna beaktas redan i anbudsbegäran i enlighet med upphandlingsstadgan.

Upphandlingsstadgan uppdaterades 2019, och där nämns att miljöaspekterna bör beaktas vid upphandling.

7.3. Utbildning av personalen

Städningen är utlokaliserad till en yrkesskicklig aktör i branschen.

7.4. Undvikande av skadliga ämnen

Samfälligheten använder miljömärkta produkter i mån av möjlighet. De ämnen som används finns listade i kemikalierregistret, bilaga 4.

7.5. Alternativa produkter

I samband med städningen har vi börjat använda mikrofibertyg. Mopparna är tvättbara. För handdesinficering används etanolbaserade produkter. Samfälligheten tvättar inte själv, utan allt som behöver tvättas skickas till ett tvätteri.

7.6. Övriga åtgärder

Ett "veckoschema" har gjorts upp över städningen. Städningen styrs av hur omfattande verksamheten är och av användarnas behov. Rum som används mera sällan städas inte så ofta, och om de inte alls används på en tid anpassas städningen till det, t.ex. sommartid drar vi ner på städningen. Vi minskar på antalet soppåsar genom att samla torrt avfall för sig. Kemikaliereregister, bilaga 4, och uppdaterade säkerhetsinformationsblad.

7.7. Minimipoäng och tilläggs-poäng

Minimum	Poäng
<p>7.1 Miljöutredning</p> <p>7.2 Miljökriterier för upphandling</p>	<p>7.3 Utbildning av personalen, 1–5 poäng</p> <p>7.4 Undvikande av skadliga ämnen, 1–5 poäng</p> <p>7.5 Alternativa produkter, 1–5 poäng</p> <p>7.6 Övriga åtgärder, 1–10 poäng</p>

8. ENERGI OCH BYGGANDE

Grankulla kyrkliga samfällighet har en kyrko- och kanslibygnad, ett klubbhus och ett kolumbarium på kyrkbacken. Dessutom äger samfälligheten en aktielägenhet i fastigheten Sebastos i Grankulla centrum. Den kyrkliga samfälligheten äger även aktielägenheter i olika delar av Grankulla som tjänstebostäder för personalen. Aktielägenheterna hör inte till samfällighetens fastighetsskötsel. Under de senaste åren har vi avyttrat aktielägenheter, tanken är att ha cirka fem aktielägenheter i stället för drygt tio som tidigare.

8.1. Bygglagstiftning

Den styrande lagstiftningen beaktas vid nybyggen. Grankulla kyrkliga samfällighet har inte behov av att bygga nytt, däremot kommer betydande reparationer att göras från och med 2022–2023.

Grankulla kyrka med tillhörande byggnader är viktiga för församlingsmedlemmarna och stadsborna, eftersom kyrkan är en viktig del av stadsbilden och en kulturhistoriskt värdefull byggnad. Kyrkan är dock inte så gammal att den är skyddad. Alla förändringar som påverkar de kyrkliga byggnadernas utseende måste diskuteras med Grankulla stads byggnadstillsyn och godkännas av den.

Genom att sätta in reparationsåtgärder vid rätt tidpunkt se vi till att konstruktionerna håller framöver. De årliga underhållskostnaderna blir lägre, energieffektiviteten blir betydligt bättre och eventuella problem med inneluften under kommande år förebyggs. Genom att förbättra förhållandena för byggnadernas

konstruktioner med en reparation förlänger vi byggnadernas livscykel, med 20–25 år för de delar som repareras.

8.2. Kulturarv

Kyrkobyggnaden är cirka 40 år gammal, så den berörs inte av lagen om skyddande av byggnadsarvet. Grankulla kyrka är dock en viktig byggnad på kyrkbacken, och därmed en kulturhistoriskt värdefull byggnad, även om den inte är ett skyddsobjekt. Under kommande år kommer det att uppkomma kostnader för att skydda ett kulturarv, då de nödvändiga reparationerna i kyrkan planeras och genomförs.

8.3. Miljökriterier för nybyggnad och renovering

Grankulla kyrkliga samfällighet gick med i Motivias frivilliga energieffektivitetsavtal för fastighetsbranschen (perioden 2017–2025). Minimimålet är att minska totalenergiförbrukningen med 7,5 procent från 2018 års nivå.

Grankulla kyrkliga samfällighet har gjort upp en projektplan för att fastslå vilka reparationsåtgärder som behövs i kyrkan (uppgjord 1/2020, godkänd i GKR och GKF hösten 2020). I den omfattande projektplanehelheten ingår att utveckla energieffektiviteten och att i tillämpliga delar beakta Byggnadsinformationsstiftelsen RTS.

Kylanläggningen i bårhuset underhålls årligen. Temperaturen är optimalt inställd, och tätningen i dörrarna har bytts ut, dessutom har personalen fått anvisningar om hur dörren ska användas. De stora kylskåpen i kyrkans kök byttes ut sommaren 2020, de nya kylskåpen har energieffektivitetsklass B, vilket är marknadens bästa för storhushållskylskåp. Kylskåpen valdes på basis av lägre energiförbrukning och bättre energiklass.

8.4. Uppföljning av energi och vattenförbrukningen

El-, värme- och vattenförbrukningen bokförs i Tapiolan Lämpö Oy:s fastighetshanteringssystem EMMA. I uppföljningen bokförs månatligen fastighetens (kyrkan, kanslidelen, klubbhuset) energi- och vattenförbrukning. Uppgifterna rapporteras som specifik förbrukning (kWh/byggnadskubikmeter). Beträffande uppvärmningen meddelas den graddagsjusterade förbrukningen. Beträffande affärslokalen (Sebastos) får vi el- och vattenförbrukningsuppgifter på årsbasis.

Ekonomichefen följer upp energiförbrukningen med hjälp av energibolagens elektroniska rapporteringstjänster. Sedan våren 2020 omfattas samfälligheten av ett energieffektivitetsavtal, och Grankulla Oy hjälper till med att följa upp energiförbrukningen och hur den minskar. När kyrkan repareras under första hälften av 2020-talet kommer ett av de viktigaste målen att vara att förbättra energieffektiviteten.

8.5. Energikartläggning

Fastigheten är cirka 40 år gammal. År 2018 gjordes en omfattande undersökning av fastigheternas skick (Sitowise Oy). Under undersökningen av byggnadernas skick och den därpå följande projektplaneringen (2020), fastställdes problemen inom VVS-området i fastigheterna och de viktigaste åtgärderna för att främja energieffektiviteten.

8.6. Energiansvarig

Ekonomichefen är energiansvarig. Ekonomichefen ingår å tjänstens vägnar i projektgruppen för de kommande reparationerna i kyrkan.

8.7. Rådgivning och handledning

Hela personalen har uppmanats att spara energi och vatten, den informeras om verksamhetsprinciperna, och de diskuteras på de gemensamma arbetskonferenserna. Samfälligheten har deltagit i energisparveckan, men inte regelbundet. Vi har bett personalen genast meddela om trasiga apparater, och de repareras omedelbart. För husbolagsystemen har vi Schneider Electrics serviceavtal, vilket har stabiliserat hanteringen av hustekniken.

8.8. Ekologiskt byggande

Kyrkans lekpark har iståndsattes våren 2016 för församlingsbor i alla åldrar. Då reparerades och iståndsattes gammal lekutrustning, vi var återhållsamma med att köpa ny utrustning. På området finns lättskötta perenner, och två nya träd planterades.

I kyrkans projektplanering ingår planer på ett jordvärmesystem och på att ta tillvara spillvärme, en alternativ lösning i planeringen av genomförandet är ett luft-vattenvärmepumpssystem samt att ta tillvara värme.

8.9. Uppnådda sparmål

Under diplomperioden 2016–2020 nådde vi inte energisparmålen, eftersom de var för optimistiska med tanke på fastighetens nuläge och nuvarande tekniska apparatur. Vi har lyckats med att minska vattenförbrukningen.

”Tillvaratagande av spillvärme”, 8.10.2020 / Mikko Tapojärvi, Granlund Oy, som ingår i projektplanen för kyrkans byggnader visas följande spareffekter till 2025:

4 UTVÄRDERING AV SPAREFFEKTER

Genom att ta tillvara spillvärme samt genom göra ändringar i ventilationen kan man spara 652 MWh/a i värmeenergi. Nettoeffekten för el ökar med motsvarande 100 MWh/a på grund av värmepumparna. Tack vare projektet minskar utsläppen med 103 t CO₂.

5 RESULTAT

Ett sammandrag av hur mycket energi projektet kan spara visas i följande tabell

	Spareffekt:		
	MWh/a	€ / MWh	€/a
Elenergi	-100	90	-9 000
Värmeenergi	652	68	44 336
Totalt	552		35 336

(Grankulla kyrkliga samfällighet, tillvaratagande av spillvärme, projektplan, bilaga 1, uppgjord av Granlund Oy 6.2.2020)

Sparmålen kan ändras i takt med att projektet framskrider.

3 Normativa energisparmål för åren 2020 och 2025

Organisationen som ansluter sig ställer upp ett normativt, kvantitativt energisparmål (MWh) perioden 2017-2025¹⁰. Om den som ansluter sig var med i energisparavtalet perioden 2008-2016 och vill dra nytta av de besparingar som uppkommit på grund av genomförda åtgärder åren 2014-2016 och som rapporterats i uppföljningssystemet i energi-effektivitetsavtalet, är det möjligt att alternativt ställa upp ett kvantitativt energisparmål (MWh) för perioden 2014-2025¹¹.

Målet nedan ställs upp för avtalsperioden 2017-2025

Målet nedan ställs upp för perioden 2014-2025

Det normativa, kvantitativa energisparmålet (MWh) för åren 2020 och 2025 matas in i följande tabell utgående från energiförbrukningen totalt på första raden.

Energiförbrukningen totalt	827,8 MWh		Totalt ¹² 2.1 + 2.2 ^{13,17} + 2.3 + 2.4
Etappmål (2020) - ställs inte upp 8/2019 ->	MWh	- %	Mål minst 4 % ¹⁴
Energisparmål totalt (2025)	62,1 MWh	7,5 %	Mål minst 7,5 % ¹⁵

(Grankulla kyrkliga samfällighet, anslutningsinformation, Energieffektivitetsavtalet, Motiva 29.1.2020, uppgjord av Granlund Oy)

Den första valda miljöindikatorn är den totala energiförbrukningen. För denna har ett sparmål på 7,5 procent ställts upp till 2025.

8.10. Förnybar energi

I det nuvarande elavtalet (2020) uppgår andelen förnybar energi till över 30 procent. Från början av 2021 byter vi elleverantör, och då har vi kommit överens om att andelen förnybar energi uppgår till 60 procent. Leverantören valdes med hjälp av Hansels gemensamma upphandling. (Bilaga 12 till avtal T/4637 01032020/JHA, Avtal om elförsäljning, Grankulla kyrkliga samfällighet – Energi Försäljning Finland Ab_23.6.2020)

Fjärrvärmelieferantören Fortum Power and Heat Ab satsar på biovärmeanläggningar och värmepumpar. Just nu produceras 25 procent av fjärrvärmem med hjälp av förnybar energi, och målet är att denna andel ska öka till över 50 procent de kommande åren, och att vi 2030 ska ha helt kolneutral uppvärmning.

<https://www.fortum.fi/yrityksille-ja-yhteisoille/lammitys-ja-jaahdytys/kaukolampo/kaukolampo-yha-puhtaammin> (på finska)

I samband med att Grankulla kyrkliga samfällighets kyrka reparerats kommer vi att satsa på att ta tillvara spillvärme, målet är att använda jordvärmepumpar eller luft-vattenvärmepumpar.

Den andra valda miljöindikatorn är andelen förnybar energi. Målet för förnybar energi 2025 är ställt till 50 procent.

8.11. Miljömärkt energi

Den el och fjärrvärme församlingen använder är inte miljömärkt.

8.12. Energisparvecka

Församlingarna har inte regelbundet deltagit i energisparveckorna.

8.13. Bättre utnyttjande av lokalkapaciteten

Lokalerna används för församlingsverksamhet, av församlingens samarbetspartner eller församlingsmedlemmarna. Eftersom två församlingar använder lokalerna, och därtill flera samarbetspartner är nyttjandegraden god. Våra två egna församlingars verksamhet är livlig, och användningen av de gemensamma lokalerna är effektiv och sker i gott samförstånd. Dessutom är kyrkan en viktig aktör i synnerhet bland de lokala musikaktörerna. Lokalerna upplåts ofta för övningar och konserter. Församlingarna har fördelen att bara ha en kyrka och byggnaderna alldeles intill den. Lägertjänsterna köps av utomstående lägercentrum, församlingarna har inget behov av att skaffa ett eget lägercentrum.

8.14. Övriga åtgärder

Vi har slutat använda glödlampor, alla inomhuslampor som vi har kunnat byta ut har 2016–2020 bytts ut mot lysdiodlampor. Alla utomhuslampor samt de stora strålkastarna har bytts ut mot lysdiodlampor. Vi använder skymningsreläer för att styra belysningen. För att minska energisvinnet har ytterdörrarna reparerats, bl.a. har de försetts med släplister av gummi, tätningen i kylrummet i bårhuset har också bytts ut. Det finns fortfarande potential att öka antalet lysdiodlampor, när vi börjar få ersättande lysdiodlampor i stället för minilysrören. Vi överväger att sätta upp fågelholkar i björkarna i kolumbarieparken.

8.15. Mininipoäng och tilläggs-poäng

Minimikriterier	Poäng
8.1 Bygglagstiftning 8.2 Kulturarv 8.3 Miljökriterier för nybyggnad och renoveringar 8.4 Uppföljning av energi- och vattenförbrukningen 8.5 Energikartläggning 8.6 Energiansvarig 8.7 Rådgivning och handledning	8.8 Ekologiskt byggande, 1–10 poäng 8.9 Uppnådda sparmål, 1–30 poäng 8.10 Förnybar energi, 2–20 poäng 8.11 Miljömärkt energi, 5 poäng 8.12 Energisparvecka, 1–2 poäng 8.13 Bättre utnyttjande av lokalkapaciteten, 2–5 poäng 8.14 Övriga åtgärder, 1–10 poäng

9. MAT OCH KÖK

9.1. Miljöutredning

Verksamheten i samfällighetens kök är småskalig. Dess uppgift är att betjäna församlingsmedlemmarna i kretsar, klubbar, körer o.s.v. Dessutom hyrs köket ut för att sköta serveringen vid församlingsmedlemmarnas dopkaffen och minnesstunder.

Köket bakar och lagar mellanmål samt luncher för kyrkliga sammankomster, bl.a. familjekvällar, familjemålteider, GA-luncher, bufféer. Tack vare lång erfarenhet har vi kunnat hålla livsmedelssvinnet på låg nivå. Mat och bakverk som blir över fryses ned för kommande sammankomster.

I köket uppstår i huvudsak bioavfall, blandavfall, kartong, plast, glas, små metallföremål och returpapper. För alla dessa finns uppsamlingskärl i köket, och därifrån förs de till de större kärlen i sopskjulet.

I köket finns två ca 400 liters kylskåp och en 600 liters frys. Dessutom finns där en 280 liters frys. Apparaterna underhålls regelbundet. Kylskåpen byttes ut sommaren 2020. Tack vare de nya kylskåpen minskade energiförbrukningen betydligt.

Förnödenheterna köps från en partiaffär och från närbutiker. I mån av möjlighet köps ekologiska och miljömärkta produkter. De miljömärkta produkterna listas i punkt 9.2. Rättvisemärkta produkter listas i punkt 9.3. Alla inköpsplatser finns i närheten, vilket betyder korta transportsträckor. Miljöfrågor behandlas på arbetskonferenserna. Man kan fördjupa sig i miljöfrågor genom att utnyttja de möjligheter som internet erbjuder, t.ex. Miljöpasset.

9.2. Miljömärkta produkter

Vid upphandling gynnas miljömärkta produkter, ifall det är motiverat med tanke på verksamheten.

Miljömärkta produkter finns åtminstone i följande produktgrupper:

- diskmedel (1) Asteri, Kiilto Pro
- rengöringsmedel (1) Vieno, Kiilto Pro
- flytande handtvål (1) Erisan Pro
- kaffefilter (1) Fredman
- pappershanddukar (1) Tork

(1) Svanmärket, (5) EU Eco Label

9.3. Rättvisemärkta produkter

Följande rättvisemärkta produkter används:

- kaffe (Mundo, ekologiskt)
- te (Clipper svart och grönt te)
- socker (rörsocker, bit)
- frukter (bananer, äpplen)

9.4. Näringsrekommendationer

Vid servering ägnar vi näringsrekommendationerna särskild uppmärksamhet. Samfälligheten har inte en egen personalrestaurang. Vegetarisk servering, som rekommenderas i kyrkans miljöprogram, erbjuds för möten och sammankomster. Vi har ökat fruktserveringen. Samfälligheten har ingen egen lägergård, men när vi använder andra lägergårdar, frågar vi om det finns möjlighet till en vegetarisk dag eller vegetariska dagar. Vegetarisk kost erbjuds i alla lägergårdar som används.

9.5. Närproducerade varor

Närproducerade varor används i mån av möjlighet. Vid de gemensamma arbetskonferenserna serverar vi mat som köpts från lunchrestaurangen "Lähellä Deli", som satsar på närproducerad och ekologisk mat. En stor del av personalen äter sin lunch där. De bakverk som bjuds vid olika sammankomster har bakats i vårt eget kök. Församlingsmedlemmarna kommer ibland med produkter från sina egna trädgårdar, exempelvis rabarber eller äpplen.

9.6. Ekologiska produkter

Ekologisk mat köps från en lokal lunchrestaurang som erbjuder ekologisk mat. Från partiaffären köper vi sådana ekologiska produkter som ingår i sortimentet, bl.a. kaffe, mjöl, socker, saft, frukt, ägg.

9.7. Vegetarisk mat

Vi serverar oftast vegetarisk mat, bl.a. grönsakspurésoppor, grönsakslådor o.s.v., till olika grupper.

9.8. Poäng för rättvisemärkta produkter

Grankulla kyrkliga samfällighet är en Rättvis handel-samfällighet. Församlingarna firar årligen en Rättvis handel-vecka.

9.9. Miljöpass

Vi strävar efter att två av miljöarbetsgruppens medlemmar ha miljöpass under perioden 2021–2025.

9.10. Övriga åtgärder

- De som regelbundet eller tillfälligt arbetar i köket har hygienpass.
- De glasburkar som kommer in i Sebastos tvättas och används på nytt för pyssel och för produkter som säljs på basarer.
- Överbliven mat och överblivna bakverk fryses ned. De djupfrysta produkterna serveras senare vid småskaliga sammankomster.
- Broschyrer på borden informerar om ansvarsfulla matval. Plastaskar återanvänds bl.a. för förvaring.
- Överblivna bullar torkas till skorpor, överbliven ost används i ostcroissanter, smör, margarin, mjölk och grädde som blivit över används i buldegar och överbliven surmjölk i kakor.
- Mat och bakverk som blivit över förs till personalens pausrum eller delas ut efter sammankomsten eller fryses ner och serveras på småskaliga sammankomster eller delas ut vid diakonins brödutdelning.

9.11. Minimipoäng och tilläggs-poäng

Minimum	Poäng
9.1 Miljöutredning	9.5 Närproducerade varor, 2–10 poäng
9.2 Miljömärkta produkter	9.6 Ekologiska produkter, 1–10 poäng
9.3 Rättvisemärkta produkter	9.7 Vegetarisk mat, 1–10 poäng
9.4 Näringsrekommendationer	9.8 Poäng för rättvisemärkta produkter, 1–10 poäng
	9.9 Miljöpass, 2–6 poäng
	9.10 Övriga åtgärder, 1–10 poäng

10. KONTOR

10.1. Miljöutredning

I byråerna (ekonomibyrån, församlingskanslierna, arbetsrummen) är apparaterna typiska för kontorsarbete. De enskilda arbetsplatserna har bärbara datorer, multifunktionsskrivarna har koncentrerats till några ställen, med ett fåtal undantag har personalen inte egna skrivare

Vi har tre nya multifunktionsskrivare, en i varje våning. Vi har kunnat avstå från en stor multifunktionsskrivare, och med ett fåtal undantag har personalen inte egna skrivare. Dessutom använder vi dataprojektorer. I övre salen och Sebastos har vi fasta projektorer i taket, och 2021 strävar vi efter att utvidga audiotekniken även till brasrummen

Samfälligheten har en gemensam nätdisk, och vi använder programmet MS Teams och OneDrive, som gör att material kan delas med andra i personalen utan kopiering.

I byråerna uppkommer framför allt pappersavfall, i viss mån förpackningsavfall, kontorsmaterialsavfall och bara obetydligt med farligt avfall. För pappersavfall har man i byråerna reserverat separata pappersinsamlingslådor för tidningar och reklam. För sekretessbelagt pappersavfall har man skaffat två dataskyddskärl och två dokumentförstörare. För förpackningsavfall (papp) finns en separat insamlingsplats. Problemvfall (batterier) samlas in vid separata insamlingsplatser. Personalen har informerats om insamling av kontorsavfall. Pappersförbrukningen har tagits med i miljöindikatorlistan. Vid upphandlingar följs kriterierna om miljömärkta produkter som nämns i upphandlingsanvisningarna.

I byråns kafferum används Arabias muggar och tallrikar. Inga engångskärl används. Personalen använder även egna flergångsmuggar. I kafferummet finns kärl för bland-, plast-, bio-, kartong- och pappersavfall samt för små metallföremål.

Närmare uppgifter om ventilationen och uppvärmningen finns i kapitel 8.3. Närmare uppgifter om belysningen finns i kapitel 8.14. Dessutom finns det gröna växter i rummen.

Den interna miljöinformationen sköts med hjälp av sorteringsanvisningar i köken. Dessutom informerar vi om ändringar per e-post och vid behov har vi informationsinslag med miljötema på medarbetarkonferenserna..

10.2. Energisparande

Värmedistributionscentralen har förnyats och ventilationen har servats och justerats. Temperatur och ventilation styrs via hustekniken. Med dessa åtgärder har personalens arbetsmiljö blivit bättre. Eftersom ventilationsanläggningen delvis är ursprunglig är det förenat med vissa svårigheter att förbättra energieffektiviteten. Men reparationen av kyrkan kommer att leda till bättre energieffektivitet.

Datorerna i arbetsrummen har skärmläckare. Efter arbetsdagen stängs datorerna och även bildskärmen av. Multifunktionsskrivaren går automatiskt i passningsläge när de inte används. Belysningen i

korridorerna släcks under dagtid, om extra belysning inte behövs under dagen. Lamporna i byråerna har så långt det varit möjligt bytts ut till lysdiodlampor.

10.3. Kontorsanskaffningar

Vid anskaffningar gynnas miljömärkta produkter i mån av möjlighet och ett valkriterierium är produktens miljövänlighet och energibesparing. Miljömärkta produkter på kontoret är bl.a. block, minneslappar, blyertspennor och kuvert, plastfickor, överstrykningspennor samt de nya multifunktionskrivarna. Kontorsmaterial köps avtalsenligt av en leverantör som Hansel Ab konkurrensutsatt. Multifunktionskrivarna förnyades 2020, och samtidigt avstod vi från en multifunktionskrivare.

10.4. Returpapper och övriga returprodukter

Upphandlingsstadgan uppdaterades våren 2019, och där har de miljövänliga produkternas betydelse samt energibesparing beaktats. Vi har alltid köpt miljövänliga samt energisparande produkter då det i praktiken varit möjligt. Som exempel kan nämnas kuvert, block, dekaler för utskrift, plastfickor, kopieringspapper, överstrykningspennor, träblyertspennor, tidningsställningar. Vi utredde möjligheten att övergå till returfiberpapper även som kopieringspapper, men eftersom returfiberpapper inte är arkivbeständigt använder vi i stället miljömärkt kopieringspapper. Grankulla kyrkliga samfällighet deltog i Hansel Ab:s anbudsförfarande för kontorsmaterial, den effektiva upphandlingen har bidragit till att miljövärden lyfts fram och att ett stort antal miljövänliga produkter finns till salu.

10.5. Minskning av pappersåtgången

På kontoret minskar vi pappersåtgången genom att ta dubbelsidiga kopior och utskrifter. Vi skannar hellre än att ta kopior. Användning av e-post och MS Teams utvecklas ytterligare i informationen. Hela personalen har tillgång till e-postn och MS Teams. Den interna informationen sköts i huvudsak per e-post, och vi uppmanas att undvika onödig utskrivning av meddelanden. Alla förtroendevalda får mötesmaterialet per e-post, och på sammanträdena satsar vi främst på elektroniska presentationer. En effektiv och fungerande användning av e-post och Teams minskar pappersåtgången.

På ungdomsmässor och konfirmationer har vi återanvändbara program. Sångtexter o.dyl. projiceras på väggen. I konfirmand- och ungdomsarbetet används pekdatorer, som gjort att vi kunnat minska pappersåtgången, och vi har lagt ut andakterna på hjälpledarutbildningens Facebook-sida. Därifrån kan man ladda ner det andaktsprogram som behövs. Förtroendeorganens material skickas ut och behandlas elektroniskt, en praxis som etablerats 2020.

Den tredje valda miljöindikatorn är att minska pappersåtgången. Vi har ställt upp målet att minska pappersåtgången med 15 procent före 2025.

10.6. Green office

Inte i användning.

10.7. Övriga åtgärder

- Alla möbler och inredningsmaterial är av naturmaterial, delvis är det fråga om värdefulla möbler som underhålls och repareras varje år.
- Gröna växter finns på platser som lämpar sig för dem.
- Naturlig belysning används så mycket som möjligt. Personalen bedömer när elektriskt ljus behövs, t.ex. på sommaren räcker naturlig belysning bra.
- De nya multifunktionsskrivarna, som skaffades 2020, är energieffektiva och miljövänliga. Vi har minskat antalet multifunktionsskrivare från fyra till tre.
- Ljusautomaten i Sebastos toaletter ser till att belysningen inte är påslagen i onödan. Belysningsströmbrytarna har rörelsedetektorer och i källarutrymmena har de en tidsgräns. I källaren har vi även installerat lampor med rörelsedetektorer.
- I de viktigaste gemensamma rummen finns sopsorteringskärl. I kontorets kafferum används Arabias muggar och tallrikar. Inga engångsartiklar används. Personalen använder flergångsmuggar.
- Papper och kuvert återanvänds bl.a. i barn- och ungdomsverksamheten, församlingskanslierna samt ekonomibyrån.
- Dataprojektorer används på alla möten, kurser och utbildningar.

10.8. Minimipoäng och tilläggs-poäng

Minimum	Poäng
10.1 Miljöutredning 10.2 Energisparande 10.3 Kontorsanskaffningar	10.4 Returpapper och övriga returprodukter, 1–5 poäng 10.5 Minskning av pappersåtgången, 1–5 poäng 10.6 Green Office, 5 poäng 10.7 Övriga åtgärder, 1–10 poäng

11. BEGRAVNINGSPLATSER OCH GRÖNOMRÅDEN

11.1. Miljöutredning

Begravningsplatsen ägs av staden. Intill kyrkan finns ett separat kolumbarium. Sopsorteringen i kolumbariet uppdaterades i början av 2020. Kolumbariet ligger under jord, temperaturen där hålls på högst +18 grader. I kolumbariet finns sorteringskärl för bio- och blandavfall samt för små metallföremål. Vi har instruerat besökare om belysningen. Sommartid ger ljusbrunnarna tillräckligt med naturlig belysning. I kolumbariets tekniska utrymmen finns cirkulationssystemet för glykolen som används för att värma upp plattorna utomhus. Systemet servades grundligt 2017.

11.2. Skötselansvisningar och utbildning

Grankulla stad utbildar sin personal beträffande skötseln av begravningsplatsen. Kolumbariet har en dispositionsplan, och det ingår i vaktmästarnas uppgifter att sköta kolumbariet.

11.3. Perenner

Grankulla stad sköter begravningsplatsen. Som alternativ till sommablommor kan man välja perenner. Planteringarna på kyrkbacken är till största delen träd, buskar och perenner. De olika växtgrupperna beskärs regelbundet varje år, så att underhållsbeskärningen håller en bra rytm och planteringarna alltid är vackra.

11.4. Inventering av begravningsplatsers kulturhistoriska värden

Begravningsplatsen är kommunal.

11.5. Naturenlig skötsel av vissa områden

Begravningsplatsen är kommunal. Vid kolumbariets norra vägg finns ett "begravningsplatsområde" i vilt tillstånd, som sköts naturenligen, och en liten lund med björkar och undervegetation. Undervegetationen på området underhållsbeskärs med ett par års mellanrum.

11.6. Perenner och övriga planteringar

Grankulla stad sköter begravningsplatsens planteringar. Kyrkans grönområden sköts av Tapiolan Lämpö. Vi har ett litet antal sommarblommor, men mest ursprungliga buskar och träd som sköts regelbundet.

11.7. Undvikande av skadliga bekämpningsmedel

Inget behov eftersom begravningsplatsen är kommunal. Tapiolan Lämpö Oy har minskat mängden kemisk ogräsbekämpning och ökat den mekaniska bekämpningen.

11.8. Minskad vattenanvändning för bevattning

Begravningsplatsen är kommunal. Eftersom kyrkans planteringar består av träd, buskar och perenner används väldigt lite vatten till bevattning. Dessutom suger de omfattande fleråriga planteringarna väl upp dag- och ytvatten.

11.9. Arbetsmaskiner med låg utsläppsnivå

Begravningsplatsen är kommunal. Skötseln av kyrkans innergård och trappor samt snöarbetet görs för hand, maskiner används bara vid fastighetens yttre gränser.

11.10. Artinventering

Det finns inget behov av artinventering.

11.11. Övriga åtgärder

- Kyrkan är cirka 40 år gammal. En gårdsplan har gjorts upp för kyrkans omgivning och lekparken, där alla arter har fastställts. Största delen av de ursprungliga arterna och planteringarna finns kvar i gott skick. Gårdsplanen uppdateras i samband med reparationen av kyrkan. Växtarterna på gårdarna har listats i bilaga 7.
- Församlingarnas förtroendevalda och beslutsfattare har besökt kolumbariet. På ett allmänt plan är ett kolumbarium ett miljövänligare alternativ än begravningsplats på en traditionell begravningsplats. Plastljus är förbjudna i kolumbariet, vi föredrar lysdiodljus.
- Vid kolumbariets norra vägg finns ett ingärdat område i vilt tillstånd, med björkar och naturlig undervegetation.
- Ett Hoppets träd planterades sommaren 2017, under reformationens jubileumsår, på kyrkans innergård, och det har systerträd som växer i Tanzania.
- Sommaren 2016 planterades två nya träd i lekparken.

11.12. Minimipoäng och tilläggs-poäng

Minimum	Poäng
11.1 Miljöutredning 11.2 Skötselanvisningar och utbildning 11.3 Perenner	11.4 Inventering av begravningsplatsers kulturhistoriska värden, 5 poäng 11.5 Naturenlig skötsel av vissa områden, 1–5 poäng 11.6 Perenner och övriga planteringar, 1–5 poäng 11.7 Undvikande av skadliga bekämpningsmedel, 5 poäng 11.8 Minskad vattenanvändning för bevattning, 1–5 poäng 11.9 Arbetsmaskiner med låg utsläppsnivå, 1–5 poäng 11.10 Artinventering, 1–10 poäng 11.11 Övriga åtgärder, 1–10 poäng

12. LÄGER- OCH KURSGÅRDAR

12.1. Miljöutredning

Grankulla kyrkliga samfällighet har inga egna läger- och kursgårdar. Församlingarna använder lägergårdar som har beaktar miljön. Transporterna till läger- och kursgårdarna sker med bussar. Till lägren tas vid behov någon anställds personbil för att på förhand transportera material samt trygga säkerheten.

12.2. Miljöprogram

Grankulla kyrkliga samfällighet försäkras sig om att den valda läger- eller kursgården har ett gällande miljöprogram.

12.3. Avloppsvatten

Föranleder inga åtgärder, då samfälligheten inte har egna läger- eller kursgårdar.

12.4. Skydd av naturvärden

Föranleder inga åtgärder, då samfälligheten inte har egna läger- eller kursgårdar.

12.5. Fågelholkar och naturstigar

Föranleder inga åtgärder, då samfälligheten inte har egna läger- eller kursgårdar.

12.6. Frivilla naturskyddsobjekt

Föranleder inga åtgärder, då samfälligheten inte har egna läger- eller kursgårdar.

12.7. Miljöanvisningar för lägerområden

Föranleder inga åtgärder, då samfälligheten inte har egna läger- eller kursgårdar.

12.8. Övriga åtgärder

Ett viktigt miljövärde är att Grankulla församlingar årligen har 6–8 läger i lägercentrum i Finland i stället för att ha ett eget lägercentrum.

12.9. Minimipoäng och tilläggs-poäng

Minimum	Poäng
<p>12.1 Miljöutredning</p> <p>12.2 Miljöprogram</p> <p>12.3 Avloppsvatten</p> <p>12.4 Skydd av naturvärden</p>	<p>12.5 Fågelholkar och naturstigar, 1–7 poäng</p> <p>12.6 Frivilliga naturskyddsobjekt, 1–5 poäng</p> <p>12.7 Miljöanvisningar för lägergården, 2–3 poäng</p> <p>12.8 Övriga åtgärder, 1–10 poäng</p>

13. SKOGAR

13.1. Skogslagens miljönormer

Varken Grankulla församlingar eller samfälligheten äger några större skogar. Nära Jorv äger vi hemmanet Lill-Ingas på ca 3 hektar, som är ett närreklamationsområde. På området görs erforderliga underhållsarbetet med några års mellanrum.

13.2. Naturvårdslagen

På hemmanet Lill-Ingas finns inga biotyper som skyddas i naturvårdslagen. Esbo stad har registrerat flygekorrar på området, varför Grankulla kyrkliga samfällighet har gett Esbo stad tillstånd att på ett begränsat område plantera träd för att skydda flygekorrarnas rutter. På området finns nu över 20 nyplanterade träd. Dessutom växer där vilt åtminstone ekar, hasselbuskar och askar samt andra vanligare träd. Samfälligheten har under tidigare somrar underhållit skogsbotten på området och fortsätter med detta arbete med några års mellanrum. Åren 2019 och 2020 har arbeten gjorts på området.

13.3. Certifiering av skogar

Närreklamationsområdet Lill-Ingas är inte certifierat.

13.4. Minimipoäng och tilläggs-poäng

Minimum	Poäng
13.1 Skogslagens miljönormer 13.2 Naturvårdslagen 13.3 Certifiering av skogar	13.4 Skogsplanering genom växelverkan, 2 poäng 13.5 Utbildning av ansvarspersoner, 1–5 poäng 13.6 Naturminnesmärke eller naturskyddsområde, 2–15 poäng 13.7 METSO-programmet, 1–10 poäng 13.8 Hemskog, 5 poäng 13.9 Istandsättning av skogar och myrar, 5–10 poäng 13.10 Nej till sommaravverkningar, 5 poäng 13.11 Inventering av hotade arter, 5 poäng 13.12 Flerskiktad skog, 5 poäng 13.13 Övriga åtgärder, 1–10 poäng

14. TRAFIK

14.1. Trafikutredning

Grankulla församlingar har den stora fördelen att Grankulla stad är ett litet samhälle med god sammanhållning. Församlingsborna kan nästan utan undantag ta sig till kyrkan till fots. Trafikförbindelserna till Grankulla är goda, även lite längre ifrån, eftersom järnvägsstationen i Grankulla ligger alldeles intill kyrkan. Det snabbaste sättet att ta sig till huvudstaden är att ta tåget, tågresan tar ca 15 minuter. Församlingen har inga egna bilar, och av medarbetarna är det bara några få som använder bil för sina arbetsresor. Personalens resor till församlingsmedlemmarna företas ofta till fots, bl.a. inom diakoin och seniorarbetet. Ungdomar tar sig till kyrkan till fots och med cykel. Transporterna till lägercentren sker med gemensamma bussar. Församlingsarbetet är väldigt lokalt, varför församlingens behov av flygresor är litet. På årsnivå görs väldigt få flygresor, och de går högst till Europas närområden, det kan exempelvis handla om en körresa till Sverige eller ett kyrkoherdemöte.

Samfälligheten har bara två verksamhetsställen, kyrkbacken och församlingslokalen i centrum. Eftersom de ligger på gångavstånd från varandra rör vi oss oftast mellan dem till fots. Församlingens anställda har tillgång till en gemensam cykel, som används exempelvis för klientbesök, eftersom avstånden är korta. Med tanke på cykelåknigen finns det cykelställningar på kyrkans innergård, och det finns dusch- och bastufaciliteter för personalen samt möjlighet att byta kläder. Vi stödjer användningen av kollektivtrafik genom att arbetsgivaren årligen ersätter kostnaderna för resor mellan hemmet och arbetsplatsen med en rimlig summa. Ny teknik har under det gångna året gjort det möjligt att arbeta hemifrån och hålla distansmöten i högre grad än tidigare. I samband med att kyrkan renoveras kommer vi att installera möjlighet till två laddstationer för elbilar.

14.2. Fordons energiförbrukning och service

Samfälligheten har inga egna fordon.

14.3. Miljökriterier vid upphandling

Samfälligheten har inga egna bilar eller arbetsmaskiner. Det finns inte heller planer på att skaffa sådana.

14.4. Val av bränsle

Det finns ingen bränsleanvändning, eftersom samfälligheten varken har bilar eller arbetsmaskiner. Det finns inte heller planer på att skaffa sådana.

14.5. Utbildning i ekonomisk körning

Personalen har inte fått sådan utbildning

14.6. Samåkning och gemensamma transporter

Transporter till läger och utflykter arrangeras alltid beroende på läge som samtransport antingen med buss eller med tåg. Till läger tas vid behov någon anställds bil för förhandstransport av material och med tanke på säkerhet och eventuella sjukdomsfall. Samfälligheten uppmuntrar och instruerar personalen att samåka.

14.7. Gång, cykelåkning och kollektivtrafik

Samfälligheten uppmuntrar personalen att så ofta som möjligt gå eller cykla. En del av den cyklar till arbetet på sommaren. På kyrkans innergård finns en cykelställning, vid vilken cyklarna kan låsas fast.

Samfälligheten har skaffat en cykel för personalens bruk, som kan användas då man rör sig i Grankulla.

Under arbetstid kan personalen använda ett resekort som arbetsgivaren skaffat för sina arbetsresor. Arbetsgivaren stödjer också personalens resor mellan hemmet och arbetsplatsen med kollektivtrafik genom att med en rimlig summa delta i de årliga resekostnaderna.

Möten hålls inte på platser, dit man inte kan ta sig med kollektivtrafik. Möten hålls mestadels i kyrkans lokaler eller som distansmöten över MS-Teams. Andra sammankomster hålls i närheten.

14.8. Utveckling av logistiken

Behövliga transporter planeras så att man beaktar möjligheten till samåkning samt gemensamma transporter med buss.

14.9. Lågutsläppsfordon

Samfälligheten har varken egna bilar eller arbetsmaskiner. Det finns inte heller planer på att skaffa sådana.

14.10. Övriga åtgärder

I Grankulla är avstånden korta, och tack vare alla gång- och cykelvägar går det bra att cykla. Kyrkan har cykelställningar för personalen och församlingsborna.

Samfälligheten har hyresbostäder för personalen på gångavstånd till arbetsplatsen. Kyrkan ligger alldeles intill järnvägsstationen, vilket garanterar goda förbindelser bl.a. till Helsingfors och Kyrkslätt och delvis Esbo.

Kyrkan är Grankulla församlingars huvudsakliga verksamhetsställen, andra byggnader finns inte. Det andra verksamhetsstället är en församlingslokal i Grankulla centrum, på gångavstånd från kyrkan. Oftast rör vi oss mellan dem till fots.

14.11. Minimipoäng och tilläggs-poäng

Minimum	Poäng
14.1 Trafikutredning 14.2 Fordons energiförbrukning och service 14.3 Miljökriterier vid upphandling 14.4 Val av bränsle	14.5 Utbildning i ekonomisk körning, 1–5 poäng 14.6 Samåkning och gemensamma transporter, 1–5 poäng 14.7 Gång, cykelåkning och kollektivtrafik, 1–10 poäng 14.8 Utveckling av logistiken, 1–5 poäng 14.9 Lågutsläppsfordon, 1–5 14.10 Övriga åtgärder, 1–10 poäng

15. MÅL FÖR PERIODEN 2021–2025

Funktion	Mål	Metoder	Ansvar	Miljö-indikator
3 Miljöprogram	<p>Miljöarbetsgrupp</p> <p>Intern miljöinventering Miljöprogram Extern auditering</p> <p>Kontinuerlig utvärdering av miljösystemet</p> <p>Utbildning</p>	<p>Medlemmar utses efter behov</p> <p>Mellanutvärdering 2023 Uppdatering 2023 Genomförs 2025</p> <p>Behandling av miljöprogrammet i verksamhetsberättelsen och årsberättelserna</p> <p>En kurs med miljötema som hålls av en utomstående för hela personalen per pr</p>	<p>GKR</p> <p>Miljöarbetsgruppen</p> <p>Miljöarbetsgruppen</p> <p>Kyrkoherdarna Ekonomichefen De ansvariga för verksamhetsområdena</p> <p>Miljöteamet</p>	
4 Verksamhet och ekonomi	<p>Missionsarbete och internationell diakoni, 2 %–4 % av kyrkoskatteintäkterna</p> <p>Flera miljömärkta produkter (över 25 produkter 2025)</p>	<p>Fastställs i budgeten</p> <p>Inköpen preciseras, upphandlingsstadgan, som uppdaterades 2019, följs</p>	<p>GKR, GKF</p> <p>Miljöarbetsgruppen och de ansvariga för verksamhetsområdena</p>	
5 Miljöfostran	Församlingarnas planer för miljöfostran innehåller uppgiftsområdes-specifika mål	Bilagorna 5 och 6 följs	Kyrkoherdarna, de ansvariga för verksamhetsområdena	
6 Avfallshantering	Sortering, nyttoavfall och främjande av återvinning	Information, utbildning, vi håller oss tekniskt uppdaterade och följer vår praxis	Hela personalen, ekonomichefen	

7 Städning	Säker och till-räckligt kostnads-effektiv städning Städplan	Organisering och konkurrensutsättning av städtjänsterna Uppdateras	Ekonomchefen Ekonomichefen	
8 Energi och byggande	Ökad energi-effektivitet Minska den totala energiförbrukningen med 7,5 % 2019–2025 Andelen förnybar energi ökas till 50 %	Kyrkans reparation Avtal	GKR, GKF GKR, ekonomichefen	X X
9 Kök och matsalar	Fler ekologiska produkter, 8 produkter före 2025 Två medlemmar i miljöarbetsgruppen (eller två anställda) tar miljöpasset	Vi använder oss av partiaffärens urval	Husmor miljöarbetsgruppen	
10 Kontor	Minskad pappers-åtgång, -15 % 2020–2025	Elektronisk datahantering och arkivering	ekonomichefen bokföraren	X
11 Begravningsplatser och grönområden	Skötsel av grönområdena på kyrkans tomt	Vi sköter de nuvarande växterna och förnyar vid behov med eftertanke och med beaktande av de krav som kyrkans reparation ställer	ekonomichefen	
12 Läger- och kurscentrum	Vi håller läger i lägercentrum i Finland	Vi fortsätter att frekventera inhemska, högklassiga och miljömedvetna lägercentrum	de ansvariga för verksamhetsområdena	

13 Skogsbruk	Skötsel av närrekreationsområdet i samfällighetens ägo	Vi fortsätter att sköta de skogsskiften samfälligheten äger minst en gång per år	ekonomichefen	
14 Trafik	Vi uppmuntrar personalen att gå, cykla, använda kollektivtrafik och bo nära arbetsplatsen	Vi fortsätter att erbjuda nuvarande personalförmåner, som stödjer	Ledningsgruppen, GKR	

BILAGOR

Bilaga 1 Poängtabell för miljödiplomet

Bilaga 2 Upphandlingsstadga

Bilaga 3 Städplan

Bilaga 4 Kemikalieförteckning

Bilaga 5 Kauniaisten suomalaisen seurakunnan ympäristökasvatussuunnitelma 2021–2025

Bilaga 6 Grankulla svenska församling, plan för miljöfostran 2021–2025

Bilaga 7 Växterterna på gården